DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 32 L

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven (behandlingsansvar i arbeids- og velferdsforvaltningen)

Innhold

1	**Hovedinnhold**	5
2	**Bakgrunnen for forslaget**	6
2.1	Innledning	6
2.2	Høringen	7
3	**Gjeldende rett**	9
3.1	Personvernregelverket	9
3.1.1	Personopplysningsloven og personvernforordningen	9
3.1.2	Felles behandlingsansvar	9
3.2	Arbeids- og velferds-forvaltningsloven	10
3.2.1	Regulering av arbeids- og velferdsforvaltningen	10
3.2.2	Vurdering av bistandsbehov og rett til aktivitetsplan etter § 14 a	11
3.2.3	Om behandling av person-opplysninger i arbeids- og velferdsforvaltningsloven	12
4	**Tydeliggjøring av behandlingsansvaret**	14
4.1	Høringsforslaget	14
4.2	Høringsinstansenes merknader	14
4.3	Departementets vurderinger og forslag	15
5	**Hva lovreguleres og hva forskriftsreguleres**	18
5.1	Høringsforslaget	18
5.2	Høringsinstansenes merknader	18
5.3	Departementets vurderinger og forslag	18
6	**Behandlingsgrunnlag**	20
6.1	Høringsforslaget	20
6.2	Høringsinstansenes merknader	20
6.3	Departementets vurderinger og forslag	20
7	**Omstrukturering av reguleringen av behandling av personopplysninger**	22
7.1	Høringsforslaget	22
7.2	Høringsinstansenes merknader	22
7.3	Departementets vurderinger og forslag	22
8	**Økonomiske og administrative konsekvenser**	25
9	**Merknader til bestemmelsene i lovforslaget**	26
Forslag til lov om endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven (behandlingsansvar i arbeids- og velferdsforvaltningen)		28

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 32 L

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven (behandlingsansvar i arbeids- og velferdsforvaltningen)

Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet 27. november 2026, godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)

1 Hovedinnhold

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette frem forslag til endringer i lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven). I proposisjonen foreslår departementet en regulering av behandlingsansvaret for behandling av personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a. Reguleringen innebærer at Arbeids- og velferdsdirektoratet, på vegne av Arbeids- og velferdsetaten, og kommunen, partene i partnerskapet i arbeids- og velferdsforvaltningen, er felles behandlingsansvarlige for behandlinger etter § 14 a. Det foreslås videre en eksplisitt regulering av kommunenes behandlingsgrunnlag for behandling av personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Det foreslås i tillegg endringer knyttet til strukturen på omtalen av behandling av personopplysninger i arbeids- og velferdsforvaltningen, med et nytt eget kapittel i arbeids- og velferdsforvaltningsloven om dette.

2 Bakgrunnen for forslaget

2.1 Innledning

Arbeids- og velferdsforvaltningsloven regulerer blant annet organiseringen av arbeids- og velferdsforvaltningen, og inneholder egne bestemmelser om behandling av personopplysninger. Arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a gir de som har behov for det rett til en vurdering av sitt behov for bistand for å komme i arbeid. Bestemmelsen gir rett på et vedtak om bistandsbehovet. De som har et bistandsbehov, har i tillegg rett til en plan for hvordan de skal komme i arbeid. Ivaretagelsen av disse rettighetene forutsetter at arbeids- og velferdsforvaltningen foretar en kartlegging av den registrertes muligheter og utfordringer med tanke på arbeid. Ivaretagelsen av rettighetene etter § 14 a betyr derfor at arbeids- og velferdsforvaltningen må behandle personopplysninger som en del av sitt lovfestede oppdrag.

Slik behandling av personopplysninger medfører et behov for å fastsette hvem som er ansvarlig for behandlingene. En behandlingsansvarlig har hovedansvaret for at personvernet ivaretas når det behandles personopplysninger. En tydelig plassering av ansvaret er derfor et nødvendig startpunkt for ivaretagelsen. I mange tilfeller er en slik ansvarsplassering åpenbar og uproblematisk, ofte vil det i offentlig sektor følge av ansvaret for en konkret tjeneste eller et konkret ansvarsområde.

Arbeidet etter § 14 a er i all hovedsak lagt til Nav-kontorene, og gjennomføres i egne saksbehandlingssystemer for dette formålet. Nav-kontorene er opprettet i fellesskap mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunen, basert på bestemmelsene om dette i arbeids- og velferdsforvaltningsloven kapittel 3 og avtaler partene imellom. Etaten og kommunen består likevel som selvstendige ansvarssubjekter, med ansvar for ulike tjenester. Arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a er en felles inngang til en rekke av disse tjenestene. Ansvaret for § 14 a skiller seg derfor fra en rekke andre type aktiviteter i arbeids- og velferdsforvaltningen og offentlig sektor ellers, ved at ansvaret ligger hos en enhet opprettet i fellesskap mellom to aktører.

Det er basert på dette hensiktsmessig at ansvaret for de aktuelle behandlingene reguleres spesifikt. En tydelig regulering legger til rette for at rettighetene til de som får tjenester etter § 14 a ivaretas på en god måte, samtidig som det sørger for at det kan utvikles digitale løsninger som sikrer en god og effektiv etterlevelse og forvaltning av arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a. Et høringsnotat om «Forskrift om felles behandlingsansvar for behandling av personopplysninger i arbeids- og velferdsforvaltningen etter Nav-loven § 14 a» ble sendt på høring 6. februar 2023. Utfra høringssvarene ble det klart at det rettslige utgangspunktet for en slik forskrift ikke var tilstrekkelig tydelig. Departementet vurderer det derfor nødvendig å foreslå endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven for å sikre tilstrekkelig tydelighet.

Behandlingsansvaret for behandlinger etter § 14 a er en del av det samlede behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen. I arbeids- og velferdsforvaltningen generelt er behandlingsansvaret plassert avhengig av hvilket ansvarsområde i forvaltningen det gjelder. Det anses derfor som hensiktsmessig å samle omtalen av behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen i en felles bestemmelse i arbeids- og velferdsforvaltningsloven.

Som behandlingsansvarlige må både Arbeids- og velferdsdirektoratet, som er ansvarlig for Arbeids- og velferdsetatens behandling av personopplysninger, og kommunen ha et behandlingsgrunnlag for de behandlingene de foretar. Både etaten og kommunen behandler personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Utover de konkrete bestemmelsene som regulerer de enkelte tjenestene, har arbeids- og velferdsetaten i tillegg et supplerende rettsgrunnlag i nåværende arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 4 a. For å være tydelig på at det ikke er noen forskjell på Arbeids- og velferdsetatens og kommunens behandlingsgrunnlag når de behandler personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven, foreslås det å regulere kommunens behandlingsgrunnlag etter den loven mer eksplisitt. Kommunen har tilsvarende supplerende retts-

grunnlag for behandlinger etter lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven) gjennom den lovens § 43 a.

Hvordan behandlingsansvaret er plassert og regulert, samt supplerende rettsgrunnlag, er en del av hvordan behandling av personopplysninger i arbeids- og velferdsforvaltningen er regulert mer generelt. Departementet vurderer derfor at det er hensiktsmessig å samle arbeids- og velferdsforvaltningslovens bestemmelser om behandling av personopplysninger i et eget kapittel om dette temaet. Dette er ment å sikre et oversiktlig og tilgjengelig regelverk.

2.2 Høringen

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sendte 11. november 2025 på høring forslag om endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven om behandlingsansvar i arbeids- og velferdsforvaltningen. Fristen for innspill var 31. januar 2026. Høringen ble lagt ut på regjeringen.no.

Høringsforslaget ble sendt til følgende høringsinstanser:

Departementene
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS)

Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)
Arbeidsretten
Datatilsynet
Digitaliseringsdirektoratet (Digdir)
Direktoratet for arbeidstilsynet
Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Domstoladministrasjonen
Finanstilsynet
Folkehelseinstituttet
Forbrukerrådet
Forbrukertilsynet
Havindustritilsynet
IMDi – Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
Innovasjon Norge
Konkurransetilsynet
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Luftfartstilsynet
Politidirektoratet
Regelrådet
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten
Rådet for et aldersvennlig Norge
Sjøfartsdirektoratet
Skatteetaten
Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)
Statens helsetilsyn
Statistisk sentralbyrå
Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen (Sivilombudet)
Sysselmesteren på Svalbard
Tolletaten
Tvisteløsningsnemnda
Utdanningsdirektoratet
Utlendingsdirektoratet
Vegdirektoratet
Økokrim

Kommunene
Fylkeskommunene
Longyearbyen lokalstyre
Oslo kommune
Sametinget
Statsforvalterne

Akademiet
Handelshøyskolen BI Oslo
Høgskolen i Innlandet
Høgskolen i Molde
Høgskolen i Østfold
Høgskulen i Volda
Høgskulen på Vestlandet
Høyskolen Kristiania
NHH Norges handelshøyskole
Sámi allaskuvla – Samisk høgskole
Universitetene

Arbeidsforskningsinstituttet AFI – OsloMet
CMI (Chr. Michelsens Institutt for Videnskap og Åndsfrihet)
Forskningsstiftelsen Fafo
Frischsenteret
Institutt for samfunnsforskning
Norce (Norwegian Research Centre AS)
Nordlandsforskning
Norsk Regnesentral
Samfunns- og næringslivsforskning – SNF
SINTEF
Stiftelsen Rogalandsforskning
Transportøkonomisk institutt (TØI)
Velferdsforskningsinstituttet NOVA – OsloMet

Helse Midt-Norge RHF
Helse Nord RHF
Helse Sør-Øst RHF
Helse Vest RHF

Arbeiderbevegelsens Arbeidsgiverforening (AAF)

Akademikerne
Arbeidsgiverforeningen Spekter
ASVL
Den Norske Advokatforening
Den norske jordmorforening
Den norske revisorforening
Hovedorganisasjonen KA
Hovedorganisasjonen Virke
HR Norge
IKT-Norge
Krifa
KS
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Lederne
Maskinentreprenørenes Forbund (MEF)
NITO – Norges ingeniør- og teknologi-organisasjon
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
Næringslivets sikkerhetsorganisasjon
Private Barnehagers Landsforbund
Rådgivende ingeniørers forening
Samfunnsbedriftene
SMB Norge
Unio
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

AFF
Apotekforeningen
Arbeidsmiljøsenteret
Frivillighet Norge
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)
Juss-Buss
Jussformidlingen
Jusshjelpa i Nord-Norge
Mental helse
Norges Bondelag
Norges Farmaceutiske Forening
Norges Handikapforbund
Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)
Norges Kvinne- og familieforbund
Norges Lastebileier-forbund
Norges Rederiforbund
Norges Røde Kors
Norges Skogeierforbund
Norges Taxiforbund
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norsk Brannvernforening
Norsk Flygelederforening
Norsk Flytekniker Organisasjon
Norsk Folkehjelp
Norsk Journalistlag
Norsk kritikerlag
Norsk Kvinnesaksforening
Norsk Landbrukssamvirke
Norsk Skuespillerforbund
Norsk teater- og orkesterforening
Norsk yrkeshygienisk forening
Norske billedkunstnere
Norske Mat- og Meierifolks Landsforening
Norskog
Pelagisk Forening
Ungt entreprenørskap
Velferdsalliansen

Følgende høringsinstanser har kommet med realitetsuttalelser i høringen:

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Bergen kommune
Datatilsynet
KS
Norsk kiropraktorforening
Oslo kommune
SMB Norge
Ullensaker kommune

Det redegjøres for høringsinstansenes syn i forbindelse med gjennomgangen av forslaget.

3 Gjeldende rett

3.1 Personvernregelverket

3.1.1 Personopplysningsloven og personvernforordningen

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679 (personvernforordningen) skal styrke og harmonisere personvernet ved behandling av personopplysninger i EØS. Forordningen er gjort til norsk lov gjennom lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) § 1, med de tilpasninger som følger av vedlegg XI protokoll 1 og EØS-avtalen for øvrig.

Personvernforordningens virkeområde er begrenset til behandling av personopplysninger. Forordningens artikkel 4 nr. 2 definerer behandling som:

> «enhver operasjon eller rekke av operasjoner som gjøres med personopplysninger, enten automatisert eller ikke, f.eks. innsamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, tilpasning eller endring, gjenfinning, konsultering, bruk, utlevering ved overføring, spredning eller alle andre former for tilgjengeliggjøring, sammenstilling eller samkjøring, begrensning, sletting eller tilintetgjøring.»

Behandling av personopplysninger er teknologinøytralt, og kan skje både digitalt og gjennom manuell behandling. Aktuelle behandlingsgrunnlag for å behandle personopplysninger er omtalt i en uttømmende liste i personvernforordningen artikkel 6, samt i artikkel 9 når det gjelder behandling av særlige kategorier av personopplysninger.

Etter personvernforordningen skal det være en eller flere behandlingsansvarlige som skal ha det overordnede ansvaret for å overholde personvernprinsippene og personvernregelverket for øvrig.

Personvernforordningen artikkel 4 nr. 7 definerer behandlingsansvarlig som:

> «en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighet, en institusjon eller ethvert annet organ som alene eller sammen med andre bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke midler som skal benyttes; når formålet med og midlene for behandlingen er fastsatt i unionsretten eller i medlemsstatenes nasjonale rett, kan den behandlingsansvarlige, eller de særlige kriteriene for utpeking av vedkommende, fastsettes i unionsretten eller i medlemsstatenes nasjonale rett.»

Behandlingsansvaret er knyttet til spesifikke behandlingsaktiviteter. Det er de reelle forholdene knyttet til hvordan formål og midler er fastsatt som er avgjørende for ansvarsplasseringen. Å fastlegge hvem som er behandlingsansvarlig vil enten bero på at det er fastsatt i lov og forskrift, eller på en konkret vurdering av hvem som bestemmer formål og midler med behandlingen av personopplysningene.

Behandlingsansvaret kan fordeles på tre måter:

- hos én aktør
- delt mellom to eller flere aktører (her er aktørene alene ansvarlig for ulike deler av behandlingen)
- felles mellom to eller flere aktører (her er aktørene sammen ansvarlige for hele behandlingen)

3.1.2 Felles behandlingsansvar

Personvernforordningen artikkel 26 nr. 1 fastsetter at «dersom to eller flere behandlingsansvarlige i fellesskap fastsetter formålene med og midlene for behandlingen, skal de være felles behandlingsansvarlige». Dette supplerer den generelle definisjonen av behandlingsansvarlig i artikkel 4 nr. 7. Midler for behandlingen i denne sammenhengen kan være IT-løsninger, men det kan også være organisering og rutiner som påvirker behandlingen.

En forutsetning for å kunne ha et felles behandlingsansvar er at alle de ansvarlige må ha et rettslig grunnlag for behandlingen. Et felles behandlingsansvar medfører dermed ikke en

videre eller annen adgang til å behandle personopplysninger enn hva den enkelte behandlingsansvarlige alene har adgang til på egen hånd.

Det er ikke et krav til felles behandlingsansvar at ansvaret de behandlingsansvarlige imellom er likt fordelt. Felles behandlingsansvar kan ha ulike former og ulik innbyrdes ansvarsfordeling. Felles behandlingsansvar betyr likevel at alle behandlingsansvarlige har et eget selvstendig ansvar for etterlevelsen av personvernregelverket, og ikke utleder dette ansvaret fra en annen part. Dette er i motsetning til situasjoner der en part har behandlingsansvaret, og andre parter behandler personopplysninger på vegne av den første. Hvis en part behandler opplysninger på vegne av en annen part er dette en databehandlerrelasjon.

Kriteriene for å være behandlingsansvarlig er til en viss grad presisert gjennom rettspraksis, inkludert gjennom dommer fra EU-domstolen. Siden det også var mulig å være felles behandlingsansvarlig etter tidligere personvernlovgivning, tar noe av rettspraksisen som gjelder felles behandlingsansvar spesifikt utgangspunkt i denne. Hva som skal til for å være behandlingsansvarlig, skal utfra rettspraksis forstås relativt vidt. To dommer fra EU-domstolen (Sak C-210/16, *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein*, EU:C:2018:388 og Sak C-40/17, *Fashion ID*, EU:C:2019:629) har lagt til grunn en vid definisjon av kriteriene for å være behandlingsansvarlig. I sistnevnte dom avsnitt 66 står det at «Som Domstolen allerede har fastslået, er formålet med denne bestemmelse at sikre en effektiv og fuldstændig beskyttelse af de berørte personer ved at fastsætte en bred definition af begrebet 'den registeransvarlige'.»

Det er videre lagt til grunn at felles behandlingsansvar inntrer når en behandlingsansvarlig ikke alene bestemmer formål og middel for behandlingene. Det kreves ikke like stor påvirkning de ansvarlige imellom, men det må være en form for påvirkning for å være behandlingsansvarlig. I European Data Protection Board (EDPB) sin veiledning i Guideline 07/2020 står det at fastsettelse av formål og middel i fellesskap «skal fortolkes som «sammen med» eller «ikke alene» i forskellige former og kombinationer».

Formålet med å levere ulike offentlige tjenester er typisk lovregulert. Denne lovreguleringen, samt valg av midler, er derfor sentralt i vurderingen av behandlingsansvaret. Hvis en del av tjenesten innebærer å levere felles tjenester på tvers av offentlige aktører, vil dette kunne ha betydning for hvordan behandlingsansvaret er plassert.

Et sentralt hensyn bak reglene om felles behandlingsansvar er å sikre en tydelig ansvarsfordeling, slik at personvernet ikke svekkes når to eller flere behandlingsansvarlige er involvert i behandlingen. Gjennom klarhet om ansvarsforholdene reduseres risikoen for ansvarspulverisering og manglende etterlevelse og kontroll. Det er derfor et selvstendig krav i personvernforordningen artikkel 26 at det må finnes en formalisert regulering av det respektive ansvaret hver behandlingsansvarlig har. En slik regulering kan følge av unionsretten eller medlemstatenes nasjonale rett. Hvis verken unionsretten eller nasjonal rett har regulert forholdet, må ansvaret fastsettes gjennom en ordning mellom de behandlingsansvarlige. En avtale vil være en vanlig måte å fastsette dette på. En slik forpliktelse til å regulere den interne ansvarsfordelingen, underbygger at ansvaret til de felles ansvarlige ikke trenger å være likt. Utfra rettspraksis fremstår det også som at skjevheten kan være ganske stor.

Fordelingen av ansvaret internt mellom de behandlingsansvarlige kan tillegges vekt ved vurderingen av retten til å kreve regress ved erstatningsansvar etter personvernforordningen artikkel 82, samt ved utmålingen av eventuelt overtredelsesgebyr etter personvernforordningen artikkel 83. Den interne fordelingen av ansvaret hver behandlingsansvarlig har, endrer likevel ikke at det utad er et solidaransvar mellom de behandlingsansvarlige. Ved skade som følge av overtredelse av personvernforordningen, kan hver behandlingsansvarlig holdes ansvarlig for hele skaden, med mulighet til å kreve regress, jf. personvernforordningen artikkel 82 nr. 4 og 5. Etter personvernforordningen artikkel 26 nr. 3 kan den registrerte utøve sine rettigheter overfor hver av de behandlingsansvarlige, uavhengig av den innbyrdes ansvarsfordelingen. Tilsynsmyndigheten vil også kunne forholde seg til alle de behandlingsansvarlige som kontaktpunkt, uavhengig av den interne ansvarsfordelingen. Dette er begrunnet i å sikre en effektiv håndhevelse av personvernregelverket.

3.2 Arbeids- og velferdsforvaltningsloven

3.2.1 Regulering av arbeids- og velferdsforvaltningen

Vedtakelsen av arbeids- og velferdsforvaltningsloven i 2006 markerte etableringen av arbeids- og velferdsforvaltningen. Opprettelsen innebar en sammenslåing av den tidligere Trygdeetaten, Aetat og den kommunale sosialtjenesten. Reformen omfattet både en ny felles organisering og et

nytt innhold i tjenestetilbudet. Etableringen av arbeids- og velferdsforvaltningen i en felles førstelinjetjeneste innebar en organisatorisk samling av statlige og kommunale virkemidler knyttet til inntektssikring og bistand for å beholde eller komme i arbeid. Organiseringen la til rette for et helhetlig og samordnet tjenestetilbud der arbeidsrettede tiltak, tjenester og relaterte ytelser til den enkelte bruker kunne bli vurdert på ett sted, i motsetning til tidligere da det var tre ulike etater/kontorer.

Formålet med arbeids- og velferdsforvaltningsloven følger av lovens § 1. Her står det i første punktum at «Formålet med loven er å legge til rette for en effektiv arbeids- og velferdsforvaltning, tilpasset den enkeltes og arbeidslivets behov og basert på en helhetlig og samordnet anvendelse av arbeidsmarkedsloven, folketrygdloven, lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen og andre lover som forvaltes av arbeids- og velferdsforvaltningen.»

Arbeids- og velferdsforvaltningsloven gir det formelle lovgrunnlaget for arbeids- og velferdsforvaltningen, herunder det rettslige rammeverket for det lokale samarbeidet som skal være mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunene. Arbeids- og velferdsetaten og kommunene skal ha felles lokale kontorer som dekker alle kommuner, jf. arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 13. Navkontoret skal ivareta oppgaver for Arbeids- og velferdsetaten og kommunens oppgaver etter sosialtjenesteloven. Etaten og kommunene kan også avtale at andre av kommunens tjenester kan inngå i kontoret, jf. arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 andre ledd.

Til tross for etableringen av arbeids- og velferdsforvaltningen bestod likevel Arbeids- og velferdsetaten og kommunen som selvstendige ansvarssubjekter i Nav-kontoret, med blant annet selvstendig behandlingsansvar for ulike behandlinger av personopplysninger på det felles kontoret. Behandlingsansvaret følger ansvaret for tjenestene som gjør det nødvendig å behandle personopplysninger. Eksempelvis er kommunen ansvarlig for tjenester etter sosialtjenesteloven, mens etaten er ansvarlig for ulike arbeidsrettede tjenester etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven og lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven).

3.2.2 Vurdering av bistandsbehov og rett til aktivitetsplan etter § 14 a

Arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a ble tilføyd ved lov 19. desember 2008 nr. 106, og trådte i kraft 1. februar 2010. Før dette var Arbeids- og velferdsetatens og kommunens vurderinger knyttet til den enkelte brukerens behov og arbeidsevne regulert i henholdsvis arbeidsmarkedsloven § 11 og sosialtjenesteloven § 5A-1 andre ledd bokstav a. For mottakere av den daværende ytelsen attføringspenger ble vurderingen etter arbeidsmarkedsloven § 11 i praksis erstattet av vurderingen etter daværende lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 11-6 av om det var nødvendig for vedkommende å gjennomføre attføringstiltak for å komme i arbeid.

Arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a gir Nav-kontoret en felles tilnærming og metodikk for å vurdere personers ressurser og bistandsbehov for å kunne komme i eller beholde arbeid. Bestemmelsen omfatter alle brukere som ønsker hjelp til å komme i arbeid. Rettighetene etter paragrafen gjelder uavhengig av om bruker har henvendt seg for kommunale eller statlige tjenester, og uavhengig av om vedkommende tidligere har mottatt kommunale eller statlige tjenester. Vurderingene etter § 14 a gjøres etter en henvendelse fra brukeren til det felles Nav-kontoret. I praksis skjer dette ofte gjennom registrering som arbeidssøker etter arbeidsmarkedsloven § 10, da alle registrerte arbeidssøkere får en vurdering av sitt bistandsbehov etter § 14 a. Det er likevel mulig å få en vurdering etter § 14 a uten å være registrert som arbeidssøker først. En felles tilnærming skal ivareta retten til en likeverdig og god vurdering for alle som henvender seg til Nav-kontoret.

Arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a første ledd gir alle som henvender seg til Navkontoret en rett til en behovs- og arbeidsevnevurdering. En arbeidsevnevurdering er bare aktuelt når det er behov for en mer omfattende vurdering av brukerens bistandsbehov. Vurderingene er en rettighet og tjeneste i seg selv, men samtidig et premiss og en forutsetning for en rekke etterfølgende avgjørelser av stor betydning for den enkelte brukeren. Behovs- og arbeidsevnevurderingen danner grunnlaget for at andre oppgaver kan iverksettes, både kommunale og statlige oppgaver. Vurderingene formaliseres i et enkeltvedtak.

For kommunene er et av formålene med å behandle opplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a å ivareta sitt ansvar knyttet til kvalifiseringsprogrammet. Rett til kvalifiseringsprogram etter sosialtjenesteloven § 29 forutsetter blant annet at søkeren har gjennomgått en arbeidsevnevurdering, og at tett og koordinert bistand gjennom deltakelse i programmet vurderes som hensiktsmessig og nødvendig for å styrke

mulighetene i arbeidslivet. For Arbeids- og velferdsetaten er § 14 a avgjørende for å kunne iverksette flere oppgaver etaten har ansvar for, som å vurdere deltakelse i arbeidsmarkedstiltak og ulike ytelser etter folketrygdloven, blant annet retten til arbeidsavklaringspenger og uføretrygd. Den tette koblingen mellom behovs- og arbeidsevnevurderinger og andre tjenester og ytelser er ønsket og nevnt i forarbeidene til de relevante bestemmelsene. For eksempel er koblingen til nedsatt arbeidsevne for rett til arbeidsavklaringspenger omtalt i Ot.prp. nr. 70 (2006–2007) kap. 4.4.4.4. side 21:

> «Retten til behovs-/arbeidsevnevurdering, som foreslås innført i en ny bestemmelse i arbeids- og velferdsforvaltningsloven, vil være sentral for å få belyst personens arbeidsevne og bistandsbehov. Departementet slutter seg til vurderingen av at brukers plikt til å delta ved utarbeidelsen av behovs- og arbeidsevnevurderinger bør knyttes til det å motta tjenester eller ytelser fra arbeids- og velferdsforvaltningen.»

Også når det gjelder kvalifiseringsprogrammet fremheves det en tilsvarende forståelse i forarbeidene til sosialtjenesteloven § 29, se Ot.prp. nr. 70 (2006–2007) kap. 6.4.3 side 36:

> «Den kartlegging og avklaring som vil være nødvendig for søkere til kvalifiseringsprogrammet, bygger på den kompetanse som sosialtjenesten i kommunene og Arbeids- og velferdsetaten samlet besitter. Departementet er opptatt av at de skjønnsmessige vilkårene stiller krav til faglig kompetanse og vil følge opp dette området.»

I bestemmelsens andre ledd er klageadgangen for vedtak om behovs- og arbeidsevnevurderinger regulert. Vedtaket kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. I praksis er dette bestemt å være NAV Klageinstans. Vedtaket kan ikke ankes til Trygderetten.

Tredje ledd regulerer retten til å delta i utarbeidelsen av en konkret plan for hvordan brukeren skal komme i arbeid (aktivitetsplan). Aktivitetsplanen vil kunne inneholde ulike tjenester fra arbeids- og velferdsforvaltningen som konkrete aktiviteter for å komme i arbeid. Selve tjenestene er likevel hjemlet i andre bestemmelser i regelverket arbeids- og velferdsforvaltningen forvalter, § 14 a hjemler retten til selve planen.

Bestemmelsens fjerde ledd regulerer ansvaret for at behovs- og arbeidsevnevurderingene blir gjennomført og for at aktivitetsplanene blir utarbeidet. I tillegg sier bestemmelsen at aktivitetsplan og individuell plan skal samordnes så langt det lar seg gjøre.

3.2.3 Om behandling av personopplysninger i arbeids- og velferdsforvaltningsloven

Behandlingsansvaret for behandling av personopplysninger i arbeids- og velferdsforvaltningen har en begrenset omtale i arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Det framgår av § 3 tredje ledd første punktum at Arbeids- og velferdsdirektoratet er behandlingsansvarlig for Arbeids- og velferdsetatens behandling av personopplysninger. Kommunens behandlingsansvar er ikke lovregulert i arbeids- og velferdsforvaltningsloven.

I forarbeidene til arbeids- og velferdsforvaltningsloven, Ot.prp. nr. 47 (2005–2006) punkt 9.7.5, er behandlingsansvaret omtalt som følgende:

> «Et behandlingsansvar etter personopplysningsloven er et formelt ansvar. Det er et lovkrav som innebærer ansvar for at behandlingen, rutiner og systemer vedrørende personopplysninger er i samsvar med personopplysningsloven. For å kunne utøve dette behandlingsansvaret reelt, må man ha styringen med det datautstyret som benyttes, de rutinene som brukes og det personellet som behandler personopplysninger. I realiteten henger behandlingsansvaret i personopplysningsloven tett sammen med den generelle ledelsen. På bakgrunn av dette foreslår departementet at Arbeids- og velferdsdirektoratet har behandlingsansvaret for den statlige delen. Når det gjelder den kommunale delen, sosialtjenesten mv., inngår denne i kommunens ordinære behandlingsansvar. Behandlingsansvaret for de lokale kontorene blir derfor delt. Hvert organ har det overordnete formelle ansvaret for sin del.»

Arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 3 tredje ledd andre punktum gir departementet hjemmel til å fastsette forskrift som nærmere regulerer behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen. Det er per i dag ikke gitt forskrifter med hjemmel i arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 3 tredje ledd.

I merknaden til § 3 tredje ledd i Ot.prp. nr. 47 (2005–2006) punkt 12 framgår det:

> *«Tredje ledd første punktum* legger ansvaret for oppfølging av forpliktelser etter personopplysningsloven til direktoratet når det gjelder Arbeids- og velferdsetaten. På kommunens område ligger dette til den enkelte kommunen og det forutsettes at samarbeidet reguleres i forbindelse med avtaleinngåelsen, jf. § 14 første ledd.»

Behandlingsansvaret er ikke på tilsvarende måte kommentert i Ot.prp. nr. 4 (2008–2009) som blant annet omhandler innføringen av arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a.

I forbindelse med at personvernforordningen ble innlemmet i norsk rett ble behandling av personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a omtalt i Prop. 135 L (2019–2020) *Endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven, sosialtjenesteloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (behandling av personopplysninger)* punkt 6.1.2.4:

> «Arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a synes forutsetningsvis å gi arbeids- og velferdsforvaltningen behandlingsgrunnlag for å innhente og behandle en rekke opplysninger knyttet til brukers situasjon. Bestemmelsen gir ingen spesifikk anvisning med hensyn til hvilke personopplysninger arbeids- og velferdsforvaltningen har rett til å innhente og til hvilket formål personopplysningene kan brukes.»

For de fleste behandlinger av personopplysninger i arbeids- og velferdsforvaltningen er plasseringen av behandlingsansvaret klar og uproblematisk, også uten en eksplisitt regulering knyttet til den enkelte aktiviteten. Arbeids- og velferdsetaten og kommunen har, til tross for partnerskapet i Navkontorene, separat formelt ansvar for de fleste av tjenestene som leveres, og dermed også behandlingsansvaret for de behandlingene av personopplysninger som er nødvendige for å levere disse tjenestene. Arbeids- og velferdsdirektoratet er behandlingsansvarlig for de behandlingene som er nødvendige for at etaten kan levere sine tjenester. En annen ansvarsplassering enn hos en av partene vil følge av en konkret vurdering basert på de kriteriene som er beskrevet i punkt 3.1.2.

4 Tydeliggjøring av behandlingsansvaret

4.1 Høringsforslaget

I høringsnotatet ble det slått fast at Arbeids- og velferdsetaten og kommunen, altså partene i arbeids- og velferdsforvaltningen, har et overordnet felles behandlingsansvar for behandling av personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a. Forslaget om regulering av behandlingsansvaret for behandlinger etter § 14 a baserer seg på denne konklusjonen. Konklusjonen følger av en konkret rettslig vurdering fra departementet. Departementet har i sin vurdering tatt utgangspunkt i Arbeids- og velferdsetatens og kommunens rolle i de aktuelle behandlingene, sett opp mot hvordan kriteriene for fastsettelse av behandlingsansvaret er omtalt i relevante rettskilder.

Departementet vektla i høringsforslaget at behandlingene gjennomføres på Nav-kontorene, på tvers av Arbeids- og velferdsetaten og kommunen, og at det derfor er to aktører involvert i behandlingene. Departementet vurderer at et felles behandlingsansvar er den mest riktige konklusjonen. Alternativet ville være at det er en databehandlerrelasjon. Departementet vurderer at det er mindre riktig, da den ene parten i Nav-kontoret ikke behandler personopplysninger på vegne av den andre. Det vises i den forbindelse til at vurderinger etter § 14 a gjennomføres av Nav-kontoret som en forutsetning for videre tjenester fra den samlede arbeids- og velferdsforvaltningen.

Samtidig pekte departementet i høringsforslaget på at det er ulik oppfattelse av hvordan behandlingsansvaret for behandlinger etter § 14 a er plassert i dag. Dette skyldes blant annet ordlyden i nåværende § 14 a og manglende eksplisitt omtale av behandlingsansvaret i lovtekst og forarbeider. Det ble i høringsforslaget vist tilbake til tidligere høring av forskrift om felles behandlingsansvar for behandling av personopplysninger i arbeids- og velferdsforvaltningen etter NAV-loven § 14 a. Den høringen identifiserte de ulike synene på hvordan behandlingsansvaret er plassert, og noen av årsakene til at det er ulike syn på dette.

På bakgrunn av at det ikke er tilstrekkelig tydelig hvordan behandlingsansvaret for de aktuelle behandlingene er plassert, ble det i høringsforslaget foreslått en eksplisitt regulering av behandlingsansvaret for behandlinger etter § 14 a. Det ble i den forbindelse vist til at plassering av behandlingsansvaret er en grunnstein i personvernregelverket, og at det er ønskelig å unngå utydelighet rundt dette.

I høringsnotatet foreslo departementet å oppheve § 14 a fjerde ledd første punktum. Denne bestemmelsen sier at Arbeids- og velferdsetaten har ansvaret for at vurderingene blir gjennomført, og at aktivitetsplanene blir utarbeidet. Begrunnelsen for å oppheve fjerde ledd første punktum var at en oppheving vil fjerne potensialet for ulik tolkning av den eksisterende lovteksten. Det ble i den forbindelse vist til at det samlede forslaget om omtale i arbeids- og velferdsforvaltningsloven av ansvarsplasseringen langt på vei samsvarer med slik det praktiseres på Nav-kontorene i dag. Det ble lagt til grunn at behovs- og arbeidsevnevurderingene er en felles inngang til tjenestene fra arbeids- og velferdsforvaltningen, samt et felles virkemiddel for å gjøre videre vurderinger knyttet til hva som er aktuelle tjenester og i noen tilfeller ytelser. Departementets begrunnelse for å oppheve fjerde ledd første punktum var å understreke at det er Nav-kontoret i arbeids- og velferdsforvaltningen som skal utføre oppgavene etter § 14 a. Departementets vurdering var at dette vil være i tråd med intensjonen til arbeids- og velferdsforvaltningsloven, bestemmelsen for øvrig og utviklingen av Nav-kontorene siden bestemmelsens ikrafttredelse.

4.2 Høringsinstansenes merknader

Høringsinstansene er i all hovedsak positive til intensjonen om å sørge for at behandlingsansvaret er tydeligere regulert. Flere er også enige i konklusjonen om et felles behandlingsansvar. *KS* mener at en tydelig og helhetlig tilnærming til behandlingsansvar etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven er etterspurt. De støtter derfor formålet med å klargjøre ansvarsforholdene rundt § 14 a. *Oslo kommune* støtter formålet med for-

slagene, da det er behov for klarhet og forutsigbarhet knyttet til behandlingsansvaret. *Ullensaker kommune* støtter forslaget om å lovfeste felles behandlingsansvar. *Arbeids- og velferdsdirektoratet* støtter forslaget til regulering. *Datatilsynet* støtter høringsforslaget, og viser til at endringene legger til rette for en klar ansvars- og oppgavefordeling. KS deler også vurderingen av at kriteriene for felles behandlingsansvar er til stede med dagens praksis. *Norsk Kiropraktorforening* støtter forslaget om å lovfeste et felles behandlingsansvar. De viser til at en tydelig regulering av behandlingsgrunnlaget og ansvarslinjene vil styrke både rettssikkerheten for brukerne og effektiviteten i saksbehandlingen, samt kunne bidra til bedre samhandling med helsepersonell.

Enkelte av høringsinstansene stiller samtidig spørsmålstegn ved grunnlaget for en konklusjon om felles behandlingsansvar. Både *Bergen kommune* og Oslo kommune stiller spørsmål ved kunnskapsgrunnlaget for forslaget, da spesielt til om det samsvarer med dagens praksis i arbeids- og velferdsforvaltningen. Det vises da til at det er ulik organisering mellom Nav-kontor, og at vurderinger etter § 14 a i hovedsak utføres av statlig ansatte. Disse høringsinstansene oppfordrer derfor til en tydeligere kartlegging av praksis. *SMB Norge* mener forslaget ikke er tilstrekkelig utredet, ikke er tilstrekkelig presist og ikke er tilstrekkelig robust til å sikre den tilliten som må ligge til grunn for arbeids- og velferdsforvaltningens samhandling med arbeidslivet. Det vises i forlengelsen av det til innebygde svakheter med et felles behandlingsansvar, med fare for ansvarspulverisering.

Flere av høringsinstansene har gitt innspill om at forslaget om å oppheve § 14 a fjerde ledd første setning kan få utilsiktede konsekvenser, spesielt knyttet til fordelingen av oppgaver mellom stat og kommune i arbeids- og velferdsforvaltningen. Både KS og Bergen kommune er i sine høringssvar opptatt av at det ikke skal skje en utilsiktet forskyvning av oppgaver mellom stat og kommune. KS peker på at forslaget i høringsnotatet ikke har noen bestemmelse om hvordan ansvaret for vurderingene skal fordeles mellom partene i praksis, og anfører at det er naturlig at vurderingene i hovedsak gjennomføres av statlig del i Navkontoret, som har de fleste arbeidsrettede tiltakene. Det etterspørres derfor en tydelig ansvarsplassering for gjennomføringen av selve vurderingene i lovtekst, forskrift eller forarbeider, slik at det klart kommer frem at kommunens ansvar er knyttet til vurderinger som er nødvendige for kommunale oppgaver etter sosialtjenesteloven.

Bergen kommune stiller spørsmål ved om oppheving av § 14 a fjerde ledd i sin helhet er den mest hensiktsmessige løsningen, da dette skaper en uklar ansvarsfordeling. Det etterspørres i forlengelsen av det en tydeliggjøring, slik at det fremgår at kommunens ansvar er knyttet til vurderinger som er nødvendige for kommunale oppgaver etter sosialtjenesteloven. Oslo kommune viser til at dagens ansvarsplassering i § 14 a fjerde ledd har bidratt til en klar ansvarsplassering, og at å fjerne dette gjør ansvarsplasseringen mer uklar. Kommunen mener derfor at ansvarsplasseringen fortsatt bør vurderes regulert gjennom lov eller forskrift, der det bør fremgå tydelig at kommunens ansvar er begrenset til vurderinger nødvendig for gjennomføring av kommunale oppgaver etter lov om sosialtjenesteloven.

Både KS og Oslo kommune viser til at det fattes vedtak etter § 14 a, og at et delt ansvar for dette skaper uavklarte forvaltningsrettslige spørsmål knyttet til blant annet klageinstans, da det er ulike overordnede organ. Oslo kommune viser i tillegg til at det er uavklarte spørsmål knyttet til arkiv.

Arbeids- og velferdsdirektoratet viser til forskrift om delegering mellom stat og kommune, og hvordan delering av ansvar eventuelt påvirkes av lovforslaget. De etterspør ytterligere tydeliggjøring av dette.

Datatilsynet påpeker at forvaltningsansvaret for oppgaven og behandlingsansvaret ikke alltid er sammenfallende. Utfra dette er det ikke noe prinsipielt i veien for at det er et felles behandlingsansvar samtidig som en av de ansvarlige har et utvidet ansvar knyttet til forvaltningsrettslige forpliktelser.

4.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet opprettholder konklusjonen om at det er et felles behandlingsansvar mellom Arbeids- og velferdsdirektoratet og kommunen for behandlinger nødvendig etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a. Arbeids- og velferdsdirektoratet er behandlingsansvarlig for Arbeids- og velferdsetatens behandling av personopplysninger. Departementet konkluderer videre med at det er nødvendig å regulere behandlingsansvaret mer eksplisitt enn etter dagens regelverk, da manglende regulering av behandlings-

ansvaret åpner for utydelighet rundt hvordan ansvaret er plassert.

Som vist til over i punkt 3.2.3 er behandlingsansvaret i liten grad omtalt i lovtekst eller forarbeider. Ansvaret er dermed ikke eksplisitt regulert i dag. Forslaget om å regulere behandlingsansvaret baserer seg derfor på en konkret vurdering av ansvarsplasseringen. Departementet har ved en regulering av behandlingsansvaret ikke hatt til hensikt å endre ansvarsplasseringen, kun tydeliggjøre behandlingsansvaret basert på en vurdering av nåværende ansvarsplassering.

Det sentrale spørsmålet når ansvarsplasseringen skal vurderes, har vært om det er et felles ansvar for Arbeids- og velferdsdirektoratet og kommunen, eller om behandlingsansvaret er lagt til en av partene (direktoratet). Departementet vurderer at rekkefølgen på de nødvendige vurderingene er å først vurdere hvordan ansvaret er plassert partene imellom. Dette inkluderer å vurdere om andre ansvarsplasseringer er mer riktige. Hvis konklusjonen er et felles ansvar, er neste steg å vurdere den interne ansvarsfordelingen de behandlingsansvarlige imellom. Ulik ansvarsfordeling de behandlingsansvarlige imellom trenger dermed ikke å være til hinder for et felles behandlingsansvar.

Terskelen for når et behandlingsansvar oppstår er omtalt i punkt 3.1.2. Utfra denne terskelen, blant annet presisert gjennom rettspraksis, kan en part være behandlingsansvarlig, men samtidig ha en betydelig mindre del av det konkrete ansvaret enn en annen ansvarlig. Det er samtidig viktig for ivaretagelsen av personvernet at den interne ansvarsfordelingen de ansvarlige imellom er tydelig regulert, men dette vil da skje gjennom en egen reguleringsprosess for dette. En slik regulering av den interne ansvarsfordelingen vil etter departementets syn bidra til å unngå intern uklarhet de behandlingsansvarlige imellom.

Kriteriene for å vurdere et eventuelt felles behandlingsansvar er redegjort for i punkt 3.1.2. Utfra personvernforordningen artikkel 26 er kriteriene for et felles behandlingsansvar at de behandlingsansvarlige i felleskap fastsetter formålene med og midlene for behandlingen. Formålet med behandlinger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a er gitt gjennom selve paragrafen, slik at det i liten grad er opp til en behandlingsansvarlig å fastsette dette. Det er likevel en vurdering hvem som har i oppgave å iverksette dette formålet. Dette skjer i stor grad gjennom valg av middel, noe som dermed vil være spesielt sentralt for hvem som er behandlingsansvarlig. Departementet har i sin vurdering lagt stor vekt på rettspraksis og retningslinjer som utdyper vurderingskriteriene for behandlingsansvar utover det som direkte følger av ordlyden i personvernforordningen. Som vist til skal kriteriene for å være behandlingsansvarlig forstås relativt vidt.

Departementet er enig med flere av høringsinstansene at det er noe ulik organisering av arbeidet på Nav-kontorene, inkludert arbeidet med § 14 a. Dette er i tråd med den lokale handlefriheten for organiseringen av Nav-kontor. Det er derfor sannsynlig at statlige ansatte i arbeids- og velferdsforvaltningen i større grad enn kommunalt ansatte utfører arbeid etter § 14 a. En slik fordeling er heller ikke unaturlig, da en stor mengde av de som får en vurdering etter § 14 a er nyregistrerte arbeidssøkere som i liten grad trenger bistand fra arbeids- og velferdsforvaltningen. Disse får en vurdering av sitt bistandsbehov utfra svar på standardiserte spørsmål i forbindelse med registreringen som arbeidssøker, og vurderingene bærer preg av masseforvaltning i regi av Arbeids- og velferdsetaten. De som har behov for det, får likevel en mer individuell vurdering av sitt bistandsbehov.

Arbeidet etter § 14 a er likevel alltid formelt å regne som en felles inngang til tjenester fra arbeids- og velferdsforvaltningen. Intensjonen bak § 14 a var å sikre en felles tilnærming og metodikk i Nav-kontoret når en person har behov for bistand til å komme i arbeid. Derfor skal også den innledende henvendelsen skje til kontoret. Siden bestemmelsen trådte i kraft, er Nav-kontorene i større og større grad organisert for å ivareta dette, slik at utøvelsen i økende grad skjer i tråd med intensjonen. Siden behandlingene etter § 14 a gjennomføres på Nav-kontorene, i ikke ubetydelig grad på tvers av etaten og kommunen, er det etter departementets syn to aktører involvert i behandlingene.

I dette tilfellet ville det mest aktuelle alternativet til et felles behandlingsansvar være at det er en behandlingsansvarlig og en databehandler. En slik konstellasjon forutsetter at databehandleren gjennomfører behandlingene på vegne av den behandlingsansvarlige. En databehandler har ikke et eget behandlingsgrunnlag for behandlingene. Departementet mener dette er en mindre riktig konklusjon på den reelle ansvarsfordelingen i Nav-kontoret knyttet til gjennomføringen av § 14 a. Etter departementets syn behandler ikke kommunen opplysningene på vegne av sin statlige partner i kontoret, da det er kontoret som gjennomfører behandlingsaktivitetene som en forutsetning for videre tjenester fra den samlede forvaltningen.

En konkret vurdering av arbeidsfordelingen på Nav-kontorene tilsier et felles behandlingsansvar, men på grunn av ordlyden i § 14 a og manglende eksplitt omtale av behandlingsansvaret oppfattes dette ulikt. Siden behandlingsansvaret er utgangspunktet for ivaretagelsen av forpliktelsene etter personvernregelverket, er det ønskelig å unngå utydelighet rundt dette. Departementet vurderer det derfor som nødvendig å foreslå nye bestemmelser som regulerer behandlingsansvaret på en tydeligere måte enn det loven gjør i dag. Forslagene til lovregulering skal på en tydeligere måte vise at det er partene i Nav-kontoret, både etaten og kommunen, som har det felles ansvaret for at vurderinger etter bestemmelsen gjennomføres, og som er felles behandlingsansvarlig for behandling av personopplysningene som benyttes i vurderingene.

Dette forslaget endrer ikke på utgangspunktet om Arbeids- og velferdsetaten og kommunen som selvstendige ansvarlige innad i kontoret, men bygger på at partene i fellesskap er ansvarlige for tjenestene etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a spesifikt. Formålet med bestemmelsen er nettopp at Nav-kontoret, som nevnes som kontaktpunktet i første ledd, skal ha en felles tilnærming og metodikk for å gi en samlet vurdering av brukerens ressurser og bistandsbehov.

Departementet foreslår en egen paragraf i arbeids- og velferdsforvaltningsloven om behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen. Som en del av den nye paragrafen om behandlingsansvaret foreslår departementet et eget ledd om det felles behandlingsansvaret for behandling av personopplysninger etter § 14 a.

Departementet vurderer at § 14 a fjerde ledd første setning blir stående, og at den foreslåtte opphevelsen av denne setningen ikke gjennomføres. Det er i den forbindelse lagt vekt på at intensjonen med endringene ikke har vært å foreta noen forskyvning av oppgaver mellom stat og kommune. Intensjonen med forslagene har først og fremst vært å få behandlingsansvaret tydelig plassert, og departementet velger derfor å ikke foreslå endringer som kan bidra til utilsiktet utydelighet rundt praksis på Nav-kontorene. Flere av høringsinstansene har gitt innspill om at dagens omtale av ansvar har gitt en tydelighet som en eventuell opphevelse av bestemmelsen ikke vil gi i samme grad.

Dagens lovtekst har vært gjeldende i flere år, og har ikke vært til hinder for at Nav-kontorene organiserer arbeidet med blant annet § 14 a på tvers av stat og kommune. Departementet understreker at en hensiktsmessig og integrert organisering av arbeidet på kontorene, innenfor det handlingsrommet en er gitt, fortsatt skal være mulig, selv om etaten har et uttalt særlig ansvar for at rettighetene etter § 14 a blir gjennomført. Utfra § 14 a første ledd er det Nav-kontoret som er kontaktpunktet for å initiere rettighetene etter § 14 a, og kontoret må derfor være organisert for å ivareta dette. At vurderingene etter § 14 a skal være et felles utgangspunkt for arbeids- og velferdsforvaltningens samlede tjenestetilbud med tanke på å komme i arbeid er derfor også fortsatt gjeldende.

Departementet vurderer at § 14 a fjerde ledd første setning ikke er til hinder for en konklusjon om felles behandlingsansvar for behandlingene etter bestemmelsen. Som Datatilsynet har poengtert i sitt høringssvar er ikke forvaltningsansvaret og behandlingsansvaret alltid sammenfallende. Departementets konklusjon om et felles behandlingsansvar for de aktuelle behandlingene baserer seg på en konkret vurdering av kriteriene for å være behandlingsansvarlig, sett opp mot praksis og § 14 a sin rolle som et felles virkemiddel i arbeids- og velferdsforvaltningen. Departementet mener at det er intensjonen at begge parter i arbeids- og velferdsforvaltningen skal ha en rolle i ivaretagelsen av § 14 a, og at det medfører et felles behandlingsansvar.

Vedtak etter § 14 a første ledd kan påklages. Det ble i høringen gitt innspill på at en opphevelse av fjerde ledd første setning kunne medføre en forskjell på om vedtaket var fattet av statlig eller kommunalt ansatte i Nav-kontoret. Det har ikke vært intensjonen. Hva som er klageinstans for vedtakene følger av § 14 a andre ledd, der det enten er nærmeste overordnede organ eller det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Det legges til grunn at forslaget her ikke endrer på dette utgangspunktet, og at Nav klageinstans fortsatt er klageinstans for vedtak etter første ledd. Det er mulig å bestemme at det skal være et annet klageorgan hvis det i fremtiden skulle vise seg ønskelig.

Siden det ikke foreslås å oppheve § 14 a fjerde ledd, anser ikke departementet det som nødvendig å gjøre andre endringer i bestemmelsen. Departementet foreslår derfor ingen endringer i § 14 a.

5 Hva lovreguleres og hva forskriftsreguleres

5.1 Høringsforslaget

Høringsnotatet inneholdt både forslag til endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven og til en ny forskrift som regulerer det felles behandlingsansvaret. At det er et felles behandlingsansvar for behandlinger etter § 14 a ble foreslått regulert gjennom tredje ledd i ny § 2 a i arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Det som var foreslått som ny § 2 a i høringsnotatet er nå foreslått som ny § 16 a isteden.

De behandlingsansvarliges respektive ansvar knyttet til § 14 a ble ellers ikke foreslått eksplisitt regulert gjennom bestemmelsen i arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Det ble isteden i høringsforslaget vist til at en forskriftsregulering av den interne ansvarsfordelingen er mest hensiktsmessig. Det ble videre vist til at utgangspunktet for en slik regulering er at de behandlingsansvarlige i fellesskap er ansvarlige for de ulike forpliktelsene som ligger til en behandlingsansvarlig. Både den det behandles personopplysninger om (den registrerte) og tilsynsmyndigheten skal derfor uansett kunne forholde seg til begge ansvarlige. Departementet hadde derfor i forslag til regulering av den interne ansvarsfordelingen tatt utgangspunkt i at de behandlingsansvarlige felles skal ivareta forpliktelsene. Det betyr at ikke alle forpliktelsene til en behandlingsansvarlig ble foreslått regulert gjennom forskriften.

Det som i høringsforslaget ble foreslått regulert gjennom forskrift var bruk av databehandlere, ivaretagelsen av de registrertes rettigheter, protokoll over behandlingsaktiviteter, personvernkonsekvensvurderinger, ansvar for IT-løsninger og håndtering av brudd på personopplysningssikkerheten. Det var i tillegg foreslått regulert en generell referanse til at de behandlingsansvarlige skal sikre at forpliktelsene til behandlingsansvarlige blir overholdt, samt at de skal gi hverandre gjensidig bistand og informasjon.

5.2 Høringsinstansenes merknader

Det er kun enkelte av høringsinstansene som har uttalt seg om i hvilken form behandlingsansvaret bør reguleres. Valget av reguleringsform kan gjelde både mellom lov og forskrift for plasseringen av behandlingsansvaret, og mellom forskrift og avtale når det gjelder den interne ansvarsfordelingen. Forslaget her gjelder endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven, slik at det er merknadene knyttet til avgrensningen mellom hva som lovreguleres og hva som forskriftsreguleres som er mest relevant. Høringsinstansenes merknader knyttet til hvordan den interne ansvarsfordelingen reguleres gjennom forskrift vil hensyntas i en senere prosess.

Departementet har lagt til grunn at de høringsinstansene som ikke har uttalt seg om reguleringsformen i det minste ikke har noen prinsipielle innvendinger mot at behandlingsansvaret reguleres i den formen som er foreslått i høringsnotatet.

KS har anført at felles behandlingsansvar bør hjemles i forskrift fremfor lov. Dette er begrunnet med at det er dagens praksis som er grunnlaget for en konklusjon om felles behandlingsansvar, og dette kan endre seg over tid. En forskrift er vurdert å være mer dynamisk enn lov.

Både *Bergen kommune* og *Oslo kommune* støtter at behandlingsansvaret reguleres gjennom lov og forskrift, da det sikrer mer enhetlig praksis på tvers av kommunene.

5.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet vurderer at felles behandlingsansvar for behandling av personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a bør reguleres gjennom en ny bestemmelse i arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Det er tidligere foreslått å regulere den interne ansvarsfordelingen mellom Arbeids- og velferdsdirektoratet og kommunen gjennom forskrift om felles behandlingsansvar for behandling av personopplysnin-

ger i arbeids- og velferdsforvaltningen etter Navloven § 14 a. Denne forskriften ble sendt på høring. Forslaget lot seg ikke gjennomføre grunnet manglende felles forståelse om hvordan behandlingsansvaret for de aktuelle behandlingene er plassert. Departementet anerkjenner at det utfra nåværende rettskilder ikke er tilstrekkelig tydelighet rundt ansvarsplasseringen for behandlinger etter § 14 a. På bakgrunn av denne utydeligheten, illustrert gjennom de høringsinnspillene departementet mottok i tidligere høring av forslag til forskrift, ser departementet at det er behov for å fremme forslag til endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven som eksplisitt regulerer plasseringen av behandlingsansvaret.

Det er også i dag, uten endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven, anledning til å gi forskrift som nærmere regulerer behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen. Dette følger av nåværende arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 3 tredje ledd. Samtidig bør en slik forskrift bygge på et tilstrekkelig tydelig premiss gitt gjennom lovregulering. Så lenge nåværende lovtekst ikke bidrar til tilstrekkelig tydelighet, anser departementet det som formålstjenlig å foreslå endringer i lovteksten.

Departementet er enig i at en forskrift isolert sett er mer dynamisk enn lov. Samtidig bygger forståelsen av ansvarsplasseringen på en vurdering av § 14 a sin rolle som en felles inngang til arbeids- og velferdsforvaltningens tjenester og ytelser. Skulle det i fremtiden være aktuelt å endre på denne rollen, ville dette sannsynligvis måtte følges opp gjennom lovendringer. Behovet for dynamisk å kunne endre plasseringen av behandlingsansvaret er derfor etter departementets syn ikke tilstrekkelig fremtredende til at dette er styrende for reguleringsform.

Departementets forslag gjelder nye bestemmelser og andre endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Det vil gjennom dette reguleres at det er et felles behandlingsansvar. Arbeids- og velferdsforvaltingsloven vil ikke regulere den interne ansvarsfordelingen mellom de behandlingsansvarlige for å overholde forpliktelsene etter personvernforordningen.

Samtidig må det respektive ansvaret til de felles behandlingsansvaret fastsettes. Departementet vurderer at en forskrift er egnet til denne ansvarsfordelingen, og vil følge opp dette. Innspill mottatt fra høringsinstansene i høringen vil derfor også vurderes i den forbindelse. En forskrift om den interne ansvarsfordelingen vil være hjemlet i ny § 16 a fjerde ledd.

Felles behandlingsansvar innebærer at de behandlingsansvarlige utad er solidarisk ansvarlige. Departementet vurderer at det ikke skal utarbeides noen bestemmelser som endrer på dette utgangspunktet. En særskilt regulering av ansvarsfordelingen ved skade som følge av overtredelse av personvernforordningen, eksempelvis ved brudd på personopplysningssikkerheten, ville begrense en persons rett til å kreve erstatning fra de behandlingsansvarlige og tilsynsmyndighetens kompetanse til å ilegge overtredelsesgebyr. En person som ønsker å kreve erstatning eller tilsynsmyndigheten vil ha rett til å forholde seg til en eller flere av de behandlingsansvarlige. Departementet understreker likevel at fordelingen av ansvaret internt mellom de behandlingsansvarlige kan tillegges vekt ved vurderingen av retten til å kreve regress ved erstatningsansvar etter personvernforordningen artikkel 82, samt ved utmålingen av eventuelt overtredelsesgebyr etter personvernforordningen artikkel 83. Ansvarsfordelingen etter en forskrift som regulerer dette vil dermed ha betydning i den sammenhengen.

6 Behandlingsgrunnlag

6.1 Høringsforslaget

I høringsnotatet ble det foreslått en ny paragraf i arbeids- og velferdsforvaltningsloven om kommunens behandling av personopplysninger. Bakgrunnen for dette er at kommunene behandler personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven, men det er ikke en egen regulering av disse behandlingene. Det ble vist til at Arbeids- og velferdsetatens behandling av personopplysninger er regulert gjennom arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 4 a, men at det samtidig ikke er tenkt at det skal være noen forskjell på etatens og kommunens behandlingsgrunnlag når de behandler personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven.

Det ble i høringsnotatet ikke foreslått noen endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 4 a.

6.2 Høringsinstansenes merknader

Flertallet av høringsinstansene har ikke uttalt seg om en regulering av kommunens behandlingsgrunnlag. *Bergen kommune* og *Oslo kommune* er positive til at kommunens behandlingsgrunnlag tydeliggjøres, da dette bidrar til bedre rettslig forankring av kommunens behandlinger. *SMB Norge* mener den nye reguleringen av kommunens behandlingsgrunnlag er for vidt formulert og for svakt avgrenset. Det vises i forlengelsen av det til at det ikke er nasjonale kompetansekrav, krav til standardisering, begrensninger på hvem i kommunen som kan få tilgang og krav om at kommunale systemer skal underlegges samme sikkerhetsnivå som statlige systemer.

6.3 Departementets vurderinger og forslag

Både Arbeids- og velferdsetaten og kommunene behandler personopplysninger for å utføre oppgaver hjemlet i arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Ivaretagelsen av rettigheter etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a er den mest fremtredende oppgaven som utføres av både etaten og kommunen. I dag er arbeids- og velferdsforvaltningsloven §§ 4 a og 14 a supplerende rettsgrunnlag for Arbeids- og velferdsetatens behandling av personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a. Arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 4 a foreslås flyttet til ny § 16 b, dette er omtalt nærmere i kapittel 7. Nåværende § 4 a omtaler kun Arbeids- og velferdsetaten, og er derfor ikke supplerende rettsgrunnlag for kommunen når det gjelder loven i sin helhet. Kommunen har i dag bare supplerende rettsgrunnlag i arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a. For å tydeliggjøre at det ikke er noen forskjell på kommunens og etatens behandlingsgrunnlag, foreslår departementet en ny bestemmelse som regulerer kommunens behandling av personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Den nye bestemmelsen er foreslått som ny § 16 c i arbeids- og velferdsforvaltningsloven. I tillegg til å sørge for at det supplerende rettsgrunnlaget er likt mellom kommunen og etaten for like behandlinger, skal bestemmelsen ivareta tydelighet og forutsigbarhet når det gjelder kommunens behandlinger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Den nye bestemmelsen skal gi kommunene et lovfestet behandlingsgrunnlag ved utførelsen av kommunens oppgaver etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven.

Bestemmelsen er ment som en uttrykkelig hjemmel for behandling av personopplysninger, og kommer i tillegg til det supplerende rettsgrunnlaget som regulerer de forskjellige oppgavene som kommunen skal utføre etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Bestemmelsen er begrenset til å være supplerende rettsgrunnlag der kommunen behandler personopplysninger når det er nødvendig for å «utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt», jf. personvernforordningen artikkel 6 nr.1 bokstav e. Kommunen har også i dag behandlingsgrunnlag for å behandle personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven der kommunen utfører oppgaver etter den loven, med supplerende rettsgrunnlag i bestemmelsene som

regulerer den konkrete oppgaven. En ny bestemmelse om kommunens behandling av personopplysninger endrer derfor ikke på dette, men gjør behandlingsgrunnlaget tydeligere. Forslaget endrer dermed heller ikke på hva kommunen kan behandle av opplysninger eller hvilke rettslige krav som stilles til behandlingene.

Den nye paragrafen er inspirert av nåværende arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 4 a som foreslås flyttet til ny § 16 b. Den er likevel avgrenset til å gjelde behandlinger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven spesifikt, da kommunens behandling av personopplysninger etter sosialtjenesteloven er regulert gjennom den lovens § 43 a. Den nye paragrafen om kommunens behandling av personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven inneholder ingen regulering av automatisert behandling av personopplysninger, tilsvarende slik det gjør for etatens behandling etter nåværende § 4 a andre ledd. Departementet vurderer at det på nåværende tidspunkt ikke er aktuelt å automatisere noen av kommunens behandlinger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven, og at en regulering av slike prosesser derfor ikke er nødvendig. Nåværende § 4 a tredje ledd sier at departementet blant annet kan gi forskrift om bruk av automatiserte avgjørelser. Siden ny § 16 c ikke regulerer automatisering på tilsvarende måte som nåværende § 4 a andre ledd, inkluderes heller ingen adgang til å gi forskrift om bruk av automatiserte avgjørelser i § 16 c.

Nåværende § 4 a heter *Behandling av personopplysninger*. Foreslått ny § 16 c skal hete *Kommunens behandling av personopplysninger*. Førstnevnte bestemmelse omhandler kun Arbeids- og velferdsetatens behandling av personopplysninger. For å tydeligere få fram at de to bestemmelsene om behandling av personopplysninger regulerer behandling av personopplysninger for etaten og kommunen respektivt, foreslås det en endring i overskriften til nåværende § 4 a, ny § 16 b. Det foreslås at denne skal hete *Arbeids- og velferdsetatens behandling av personopplysninger*.

7 Omstrukturering av reguleringen av behandling av personopplysninger

7.1 Høringsforslaget

I høringsnotatet ble det foreslått å samle reguleringen av behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen i en egen paragraf i arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Det ble vist til at en egen regulering av dette skaper tydelighet. Dette gjelder både for behandlingsansvaret i seg selv, men også for skillet mellom reguleringen av behandlingsansvaret og reguleringen av andre oppgaver arbeids- og velferdsforvaltningen skal ivareta.

I forslaget til lovtekst for den nye paragrafen ble det i første og andre ledd foreslått å regulere at Arbeids- og velferdsdirektoratet er behandlingsansvarlig for etatens behandling av personopplysninger, mens kommunen er behandlingsansvarlig for egen behandling av personopplysninger. I forslaget til tredje ledd ble det regulert at Arbeids- og velferdsetaten og kommunen er felles behandlingsansvarlige for behandling av personopplysninger etter § 14 a. Fjerde ledd ble foreslått å være en forskriftshjemmel for nærmere regulering av behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen.

7.2 Høringsinstansenes merknader

Høringsinstansene har i liten grad gitt innspill på at reguleringen av behandlingsansvaret omstruktureres til en samlet ny paragraf i arbeids- og velferdsforvaltningsloven.

Innspillene som har kommet gjelder i all hovedsak subjektbruken, der det påpekes at det er ulik bruk knyttet til Arbeids- og velferdsetaten og Arbeids- og velferdsdirektoratet. *KS* viser til at det i forslag til ny § 2 a tredje ledd i arbeids- og velferdsforvaltningsloven står at Arbeids- og velferdsetaten er behandlingsansvarlig for statlig side, og at dette er i motstrid til dagens arbeids- og velferdsforvaltningslov § 3 tredje ledd og det som i høringsnotatet ble foreslått som ny § 2 a første ledd der Arbeids- og velferdsdirektoratet står som behandlingsansvarlig. Det vises også til varierende bruk av Arbeids- og velferdsetaten og Arbeids- og velferdsdirektoratet i forslag til forskrift. *Bergen kommune* og *Oslo kommune* påpeker også at det er ulik bruk av subjekt på statlig side, og at det derfor er uklart hvem som er statens part i det felles behandlingsansvaret.

7.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår en annen omstrukturering enn det som var foreslått i høringsnotatet. Istedenfor nye bestemmelser, §§ 2 a og 2 b, i kapittel 1 i arbeids- og velferdsforvaltningsloven, foreslås det isteden et nytt kapittel i arbeids- og velferdsforvaltningsloven om behandling av personopplysninger. Dette blir kapittel 3 A. At det opprettes et eget kapittel om behandling av personopplysninger i arbeids- og velferdsforvaltningsloven er et resultat av tilbakemeldinger i den lovtekniske gjennomgangen av forslagene, og har derfor ikke vært en del av øvrige forberedende steg. Departementet legger samtidig til grunn at forslaget kun er av strukturell karakter, og at det ikke medfører noen materielle endringer sammenlignet med det som ellers er foreslått.

Kapittel 3 A vil samle de bestemmelsene i arbeids- og velferdsforvaltningsloven som omhandler behandling av personopplysninger direkte. Dette inkluderer bestemmelsen om behandlingsansvar i arbeids- og velferdsforvaltningen som i høringen var foreslått som ny § 2 a. I tillegg inkluderer det bestemmelsen om Arbeids- og velferdsetatens behandling av personopplysninger i nåværende § 4 a, samt ny bestemmelse om kommunens behandling av personopplysninger som i høringsnotatet var foreslått som ny § 2 b.

Bakgrunnen for at det foreslås et nytt kapittel om behandling av personopplysninger, og at de aktuelle bestemmelsene dermed samles, er at andre alternativer til strukturering medfører egne utfordringer. Nåværende § 4 a står i kapittel 2 om Arbeids- og velferdsetaten. Det er derfor ikke

aktuelt å plassere bestemmelser om arbeids- og velferdsforvaltningen eller kommunen i det kapittelet. Samtidig er det nær sammenheng mellom nåværende § 4 a om Arbeids- og velferdsetatens behandling av personopplysninger og foreslått ny bestemmelse om kommunens behandling av personopplysninger. Det fremstår derfor naturlig at disse bestemmelsene er plassert i tilknytning til hverandre i loven. Et alternativ er å plassere bestemmelsene i kapittel 1 i loven, men dette kapittelet heter «Formål og virkeområde». Dette skiller seg tematisk fra regulering av behandling av personopplysninger. For å unngå en fragmentert og tilfeldig regulering av behandling av personopplysninger i arbeids- og velferdsforvaltningsloven, foreslås det derfor et nytt kapittel om dette.

Departementet foreslår at behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen reguleres i en ny § 16 a i arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Forslaget innebærer en samlet og systematisk regulering av behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen. En slik samlet regulering bidrar til å tydeliggjøre hvordan behandlingsansvaret er plassert i arbeids- og velferdsforvaltningen. Behovet for tydelig regulering blir særlig fremtredende siden arbeids- og velferdsforvaltningen består av flere separate ansvarssubjekter, noe som skiller det fra de fleste andre organisasjonsformer i offentlig sektor. Den nye paragrafen er ikke ment å innebære noen ny ansvarsplassering i arbeids- og velferdsforvaltningen, men samler reguleringen av behandlingsansvaret i en felles bestemmelse om dette. En egen paragraf om behandlingsansvaret vil tydelig skille reguleringen av behandlingsansvar fra de ulike materielle bestemmelsene ellers.

Departementet foreslår at dagens § 3 tredje ledd første punktum, som sier at Arbeids- og velferdsdirektoratet er behandlingsansvarlig for etatens behandling av personopplysninger, jf. personvernforordningen artikkel 4 nr. 7, flyttes til ny § 16 a første ledd. Det foreslås videre at ny § 16 a andre ledd regulerer at kommunen er behandlingsansvarlig for behandlingene som skjer som del av kommunens tjenester som inngår i det felles lokale kontoret. Denne delen av forslaget innebærer også en lovfesting av det som i dag regnes som gjeldende rett, slik den framgår av forarbeidene, jf. Ot.prp. nr. 47 (2005–2006) avsnitt 9.7.5.

Departementet foreslår videre å regulere behandlingsansvaret for behandling av personopplysninger i forbindelse med arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a i ny § 16 a tredje ledd. Når det er vurdert som nødvendig å regulere det felles behandlingsansvaret for behandlinger etter § 14 a, og det samtidig er vurdert som hensiktsmessig å samle reguleringen av behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen, er det naturlig at reguleringen av det felles ansvaret inngår i den samlede reguleringen. Det foreslås derfor at reguleringen av det felles behandlingsansvaret for behandlinger etter § 14 a plasseres i ny § 16 a tredje ledd.

Departementet er enig med høringsinstansene som påpeker at det er uheldig at det i forslaget i høringsnotatet er ulik subjektbruk. I forslaget til § 2 a første ledd slik det stod i høringsnotatet stod det at Arbeids- og velferdsdirektoratet er behandlingsansvarlig, mens det i forslaget til § 2 a tredje ledd slik det stod i høringsnotatet stod at Arbeids- og velferdsetaten er felles behandlingsansvarlig sammen med kommunen. Siden Arbeids- og velferdsdirektoratet er behandlingsansvarlig for etatens behandlinger, er det også direktoratet som er felles behandlingsansvarlig sammen med kommunen for behandlinger etter § 14 a. I forslaget til § 16 a tredje ledd endres derfor Arbeids- og velferdsetaten til Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Som en følge av en ny samlet bestemmelse om behandlingsansvaret i § 16 a, vil det være naturlig at forskriftshjemmelen som i dag framgår av § 3 tredje ledd siste punktum, flyttes til den nye bestemmelsen. Dette vil bli nytt § 16 a fjerde ledd. En forskrift som regulerer ansvarsfordelingen de felles behandlingsansvarlige imellom vil være hjemlet i denne bestemmelsen.

Overskriften i arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 16 viser til behandling av personopplysninger. Denne bestemmelsen er likevel ikke foreslått flyttet til nytt kapittel 3 A. Dette skyldes at bestemmelsen tematisk i større grad omhandler informasjonsdeling internt i arbeids- og velferdsforvaltningen, og unntak fra taushetsplikten i den forbindelse. Når det foreslås et eget kapittel om behandling av personopplysninger er det lite hensiktsmessig at overskriften til en bestemmelse utenfor dette kapittelet viser til det samme. Det foreslås derfor å endre overskriften på § 16 til *Informasjonsdeling ved det felles lokale kontoret og med Arbeids- og velferdsetatens kontaktsentertjeneste.* Dette medfører ingen materiell endring i bestemmelsen for øvrig.

Selv om den nye paragrafen gir en generell angivelse av at Arbeids- og velferdsdirektoratet og kommunen er behandlingsansvarlige for sine respektive behandlinger, samt at det er et felles behandlingsansvar for behandlinger etter § 14 a, kan det ikke utelukkes at det på et fremtidig tids-

punkt vil være behov for å regulere behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen ytterligere. Dette behovet kan være resultat av nye oppgaver for forvaltningen eller identifisert utydelighet rundt ansvarsplasseringen- og fordelingen. En samlet bestemmelse om behandlingsansvaret, samt muligheten til å gi nærmere regler gjennom forskrift, legger til rette også for fremtidig regulering av dette ansvaret.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget har til hensikt å tydeliggjøre ansvaret for behandling av personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a. Ivaretagelsen av et slikt ansvar forutsetter tiltak både på det enkelte Nav-kontor og i utviklingen og forvaltningen av IT-løsningene som benyttes. Å være behandlingsansvarlig betyr i tillegg et økonomisk ansvar gjennom mulig erstatningsansvar til den registrerte, eller gjennom mulige overtredelsesgebyr fra tilsynsmyndigheten.

Departementet vurderer at de foreslåtte lovendringene, samt foreslått forskrift, i stor grad gjenspeiler den utviklingen og organiseringen som har skjedd på Nav-kontorene og i partnerskapet over tid. Utviklingen er i tråd med intensjonen om § 14 a som en felles inngang til arbeids- og velferdsforvaltningens arbeidsrettede tjenester. Bestemmelsen erstattet også tilsvarende vurderinger som tidligere lå hos de enkelte partene å selv forvalte. Den praktiske gjennomføringen av oppgavene etter § 14 a ivaretas i dag av både statlige og kommunalt ansatte, men kan være organisert litt ulikt Nav-kontorene imellom. Partnerskapet i Nav-kontoret vil fortsatt, innenfor gitte rammer, selv kunne finne hensiktsmessige måter å organisere arbeidet på.

Forslaget om lovfesting av felles behandlingsansvar for behandlinger etter § 14 a er etter departementets syn en presisering og formalisering av ansvarsplasseringen slik det uansett langt på vei praktiseres. Forslaget bør derfor ikke medføre nye oppgaver for kontorene, verken for statlig eller kommunal del. Arbeids- og velferdsdirektoratet beholder oppgaver som de også ivaretar i dag. På bakgrunn av dette er departementet av den oppfatning at forslaget ikke vil ha vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

9 Merknader til bestemmelsene i lovforslaget

Til arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 16 a

Bestemmelsen samler den særskilte reguleringen av behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen i en bestemmelse. Kriteriene for å være behandlingsansvarlig følger av personvernforordningen artikkel 4 nr, 7, felles behandlingsansvar er regulert gjennom personvernforordningen artikkel 26. Ny § 16 a endrer ikke på hvordan behandlingsansvaret er plassert i arbeids- og velferdsforvaltningen, men er en samlet tydeliggjøring av plasseringen mellom de to partene i arbeids- og velferdsforvaltningen. Hva et behandlingsansvar betyr, inkludert hvilke forpliktelser en skal overholde, følger uansett av annet regelverk.

Bestemmelsens første ledd erstatter nåværende § 3 tredje ledd. Bestemmelsen plasserer behandlingsansvaret for Arbeids- og velferdsetatens behandling av personopplysninger hos Arbeids- og velferdsdirektoratet. Arbeids- og velferdsetaten forvalter en rekke tjenester og ytelser, dette forutsetter at det behandles personopplysninger. Det samme gjør eksempelvis rollen som arbeidsgiver. Den praktiske gjennomføringen av disse behandlingene skjer i ulike enheter i etaten, ofte i saksbehandlingssystemer utviklet i Arbeids- og velferdsdirektoratet. Det formelle ansvaret for alle etatens behandlinger er lagt til Arbeids- og velferdsdirektoratet. Dette samsvarer med at direktoratet samtidig utfra arbeids- og velferdsforvaltningslovens § 3 første ledd har den formelle ledelsen av Arbeids- og velferdsetatens virksomhet.

Bestemmelsens andre ledd plasserer behandlingsansvaret for kommunens behandlinger hos kommunen. Dette følger ikke direkte av noen eksisterende lovbestemmelse, men er ansett å være gjeldende rett. Til forskjell fra Arbeids- og velferdsdirektoratets ansvar etter første ledd er kommunens ansvar etter andre ledd begrenset til behandlinger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Utfra arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 2 inngår hele Arbeids- og velferdsetaten i arbeids- og velferdsforvaltningen, mens kun de delene av kommunens tjenester som inngår i de felles lokale kontorene er en del av arbeids- og velferdsforvaltningen. En stor del av en kommunes tjenester, med tilhørende behandling av personopplysninger, er ikke en del av arbeids- og velferdsforvaltningen, og dermed ikke aktuelt å regulere her.

Bestemmelsens tredje ledd slår fast at Arbeids- og velferdsdirektoratet og kommunen er felles behandlingsansvarlige for behandling av personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a. Behandlinger etter § 14 a gjennomføres av Arbeids- og velferdsetaten og kommunen, partene i Nav-kontoret, men direktoratet er behandlingsansvarlig for etatens behandling av personopplysninger. Det slås fast at partene er felles ansvarlige, men den interne ansvarsfordelingen er ikke regulert gjennom bestemmelsens tredje ledd. Den interne ansvarsfordelingen må derfor reguleres på annen måte, forskrift etter bestemmelsens fjerde ledd er en aktuell reguleringsform. Kommunen er en del av partnerskapet i det enkelte Nav-kontor, og er dermed ikke en del av et partnerskap med de andre kommunene. Det felles behandlingsansvaret er dermed mellom den enkelte kommune og Arbeids- og velferdsdirektoratet, der kommunene ikke er felles behandlingsansvarlige med hverandre.

Bestemmelsens fjerde ledd gir departementet hjemmel til å gi forskrifter angående behandlingsansvaret i hele arbeids- og velferdsforvaltningen. Slike forskrifter vil være spesielt aktuelle der opplysninger behandles som en del av partnerskapet mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunen, der det vil være behov for å regulere hvordan en ansvarsfordeling skal være. Samtidig er ikke forskriftsbestemmelsen avgrenset til dette, det avgjørende vil være behovet for å foreta rettslige presiseringer som gjør at personvernet ivaretas på en hensiktsmessig måte.

Til arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 16 b

Bestemmelsen er en flytting av nåværende arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 4 a. Bestemmelsen regulerer Arbeids- og velferdsetatens behandling av personopplysninger. Med ny § 16 c om kommunens behandling av personopplysninger er det

behov for å tydeliggjøre at § 16 b kun gjelder for etatens behandlinger, ikke behandling av personopplysninger i arbeids- og velferdsforvaltningen generelt. Overskriften på § 16 b endres derfor til å direkte omhandle Arbeids- og velferdsetatens behandlingen. Forslaget endrer ikke på det materielle innholdet eller hvordan denne bestemmelsen skal forstås.

Til arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 16 c

Bestemmelsen gir kommunene et supplerende rettsgrunnlag for behandling av personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Kommunen er i dette tilfellet de delene av kommunens oppgaver som inngår i arbeids- og velferdsforvaltningen. Rettsgrunnlaget er videre avgrenset til de behandlingene som gjennomføres etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Dette er snevrere enn de samlede behandlingene som kommunene utfører som en del av arbeids- og velferdsforvaltningen. Kommunens øvrige behandlinger etter andre lover anses forutsetningsvis å ha supplerende rettsgrunnlag i de regelverkene. Spesielt relevant er at kommunen har supplerende rettsgrunnlag for behandlinger etter sosialtjenesteloven i den lovens § 43 a.

Bestemmelsen er generelt utformet, og dermed supplerende rettsgrunnlag i tillegg til de mer spesifikke rettsgrunnlagene som regulerer den enkeltvise myndighetsutøvelsen. Eksempelvis vil både § 16 c og § 14 a være supplerende rettsgrunnlag for behandlinger etter § 14 a. Bestemmelsen speiler Arbeids- og velferdsetatens supplerende rettsgrunnlag i arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 16 b første og tredje ledd, tidligere § 4 a første og tredje ledd, når det behandles personopplysninger etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven, og skal gjennom det sikre at de to partene i arbeids- og velferdsforvaltningen har samsvarende rettsgrunnlag for de behandlingen som gjennomføres etter den loven.

Behandlingene må være en del av utøvelsen av offentlig myndighet eller for å utføre andre oppgaver etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Eksempelvis er kommunens arbeid etter § 14 a, som er en fremtredende kommunal oppgave etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven, en del av kommunens myndighetsutøvelse. Utøvelse av offentlig myndighet viser til det primære behandlingsgrunnlaget i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e, dette behandlingsgrunnlaget forutsetter et supplerende rettsgrunnlag. Hvilke behandlinger som har supplerende rettsgrunnlag gjennom § 16 c er begrenset gjennom at behandlingene må være nødvendig for å utføre de oppgavene kommunen skal gjøre etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven (behandlingsansvar i arbeids- og velferdsforvaltningen).

Vi HAAKON, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven (behandlingsansvar i arbeids- og velferdsforvaltningen) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag
til lov om endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven (behandlingsansvar i arbeids- og velferdsforvaltningen)

I

I lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen gjøres følgende endringer:

§ 3 tredje ledd og § 4 a oppheves.

§ 16 overskriften skal lyde:
§ 16 *Informasjonsdeling ved det felles lokale kontoret og med Arbeids- og velferdsetatens kontaktsentertjeneste*

Nytt kapittel 3 A skal lyde:

Kapittel 3 A Behandling av personopplysninger

§ 16 a *Behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen*

Arbeids- og velferdsdirektoratet er behandlingsansvarlig for etatens behandling av personopplysninger i forbindelse med utøvelse av myndighet eller utførelse av andre oppgaver etter lovene som etaten administrerer, se personvernforordningen artikkel 4 nr. 7.

Kommunen er behandlingsansvarlig for behandling av personopplysninger i forbindelse med utøvelse av myndighet eller utførelse av andre oppgaver som kommunen har etter denne loven.

Arbeids- og velferdsdirektoratet og den enkelte kommune er felles behandlingsansvarlige for behandling av personopplysninger etter § 14 a, se personvernforordningen artikkel 26.

Departementet kan gi forskrift om behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen.

§ 16 b *Arbeids- og velferdsetatens behandling av personopplysninger*

Arbeids- og velferdsetaten kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter lovene som etaten administrerer.

Arbeids- og velferdsetaten kan treffe avgjørelser som utelukkende er basert på automatisert behandling av personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10. Behandlingen må sikre partens krav til forsvarlig saksbehandling og være forenlig med retten til vern av personopplysninger. Avgjørelsen kan ikke bygge på skjønnsmessige vilkår i lov eller forskrift, med mindre avgjørelsen er utvilsom. Den registrerte har rett til manuell overprøving av avgjørelsen.

Departementet kan gi forskrift om behandlingen, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke typer personopplysninger som kan behandles, hvem det kan behandles personopplysninger om, bruk av automatiserte avgjørelser, registerføring og tilgang til registre.

§ 16 c *Kommunens behandling av personopplysninger*

Kommunen kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter denne loven.

Departementet kan gi forskrift om behandlingen, blant annet om formålet med behandlingen, hvilke typer personopplysninger som kan behandles, hvem det kan behandles personopplysninger om, registerføring og tilgang til registre.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Svanemerket Trykksak 2041 0446